

Uttalelse om god bokførings-skikk GBS 8

Vedtatt 10. oktober 2006, ~~oppdatert 12. mars 2007, 3. mars 2014.~~

Bokføring av innbytte

(Vedtatt 10. oktober 2006, oppdatert 12. mars 2007, 3. mars 2014 og 26. mars 2026)

Spørsmål

Ved innbytte ~~tillates~~ salg av vare hvor det mottas innbytte (kjøp) tillates det at en av partene i handelen utsteder salgsdokumentet, jf. bokføringsforskriften § 5-2-1 annet ledd ~~at~~.¹ Salget og innbyttet dokumenteres ~~dermed~~ i samme salgsdokument, med ~~et~~ nettobeløp som til gode. Spørsmålet er om det er anledning til å fremstille kundespesifikasjonen med nettobeløp for en av partene.

Er det tilstrekkelig at kun nettobeløpet i det felles salgsdokumentet fremgår av henholdsvis kunde- og leverandørspesifikasjonen hos partene, eller om innbytte (kjøp) og salg må føresalg/kjøp av vare og mottatt/innlevert innbytte bokføres og fremgå som separate beløp? Hvis salg og kjøp må fremgå som separate beløp i kundespesifikasjonen, eventuelt om innbyttet må føres i leverandørspesifikasjonen, er det da tilstrekkelig at begge beløpene fremgår i den samme spesifikasjonen?

Lov og forskrift

~~Det følger av~~

Den bokføringspliktige skal ifølge bokføringsloven § 7 første ledd at den bokføringspliktige skal bokføre alle opplysninger som er nødvendige for å kunne utarbeide spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering som nevnt i § 5. Etter bokføringsloven § 5 første ledd nr. 3 og 4 Bokføringen skal ~~det~~være fullstendig, reell og nøyaktig, jf. bokføringsloven § 4 nr. 2 til 4.

Det skal kunne utarbeides både kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon:

Bokføringsforskriften § 3-1, jf. bokføringsloven § 5 første ledd nr. 3 og 4 stiller. Nærmere krav til hva disse spesifikasjonene skal inneholde, herunder et krav om at leverandørens organisasjonsnummer skal fremgå av leverandørspesifikasjonen: følger av bokføringsforskriften § 3-1 første ledd nr. 3 og 4. Kunde- og leverandørspesifikasjoner/leverandørspesifikasjonene skal i enkelte tilfeller også omfatte kontante salg og kjøp når varen eller tjenesten er beregnet for videresalg eller som direkte innsatsfaktor i produksjon eller tjenesteleveranse (med unntak for de tilfeller hvor det ikke er krav om å angi kjøper i salgsdokumentet, jf. bokføringsforskriften § 5-3-2a tredje ledd), eller vederlaget utgjør kr 40 000 eller mer inklusive merverdiavgift og det betales med kontanter, jf. jf. bokføringsforskriften § 3-1 annet ledd.

Etter bokføringsloven § 4 nr. 1 Regnskapssystemet skal regnskapssystemet innrettes slik at opplysningsplikten kan ivaretas, jf. bokføringsloven § 4 nr. -Skatte- og avgiftsmyndighetene har

¹ Det forutsettes at den parten som utsteder salgsdokumentet er bokføringspliktig, jf. bokføringsloven § 2.

hjemmet for å kreve¹. Plikten til å gi opplysninger som hargjelder både opplysninger som kan ha betydning for noens ligning eller avgiftsplikt, jf. ligningsloven § 6-2 nr. egen skatteplikt mv., jf. skatteforvaltningsloven § 10-1 og merverdiavgiftsloven § 16, og opplysninger som kan ha betydning for andres skatteplikt (tredjepartsopplysninger), jf. skatteforvaltningsloven § 10-2 nr. 1. Det vises også til bestemmelser om opplysningsplikt i skattebetalingsloven § 5-14.²

Vurdering og konklusjon

Bytte av varer og tjenester, herunder innbytte, er to separate transaksjoner som må bokføres hver for seg etter bokføringsloven § 7 første ledd og § 4 nr. 2, som henholdsvis

Innbytte betyr at en vare tas imot som hel eller delvis betaling ved salg av en annen vare. Verdien av innbyttevaren trekkes fra på det beløpet som skal betales for den andre varen. Innbyttevaren er normalt av samme art som den andre varen, for eksempel kjøretøyer, maskiner, hvite- eller brunevarer. Innbytte er en underkategori av det generelle byttebegrepet, som omfatter alle tilfeller hvor det skjer en gjensidig utveksling av varer eller tjenester mellom to parter (byttehandel). Unntaket i bokføringsforskriften § 5-2-1 annet ledd gjelder kun ved innbytte av varer og kan ikke anvendes ved andre byttehandler.

Ved innbytte vil begge parter både være selger av en vare og kjøper av en vare. Salgs- og kjøpstransaksjoner. Kjøps- og salgstransaksjoner skal spesifiseres særskilt som henholdsvis kjøp og salg blant annet i bokførings- og kontospesifikasjonene, konto-, kunde- og leverandørspeifikasjonene, i årsregnskapet og i pliktig regnskapsrapportering til skattemyndighetene³. Etter opplysningspliktreglene i ligningsloven, merverdiavgiftsloven og skattebetalingsloven innhentes skatteforvaltningsloven kan skattemyndighetene regelmessig innhente opplysninger over mellomværende mellomværender, spesifisert på henholdsvis salgs- og kjøpstransaksjoner. Innbytte bokføringsloven § 4 nr. 1 krever at regnskapssystemet innrettes slik at opplysningsplikten kan ivaretas.

Dette innebærer at salgstransaksjoner må dermed to separate transaksjoner som må bokføres hver for seg, som henholdsvis salgs- og kjøpstransaksjoner. Det er ikke anledning til å bokføre transaksjonene kun som et nettobeløp som fremgår av enten kunde- eller leverandørspeifikasjonen.

Salgstransaksjoner skal spesifiseres i kundespeifikasjonen og kjøpstransaksjoner i leverandørspeifikasjonen. Det er derfor ikke anledning til å bokføre transaksjonene som et nettobeløp. Ved innbytte må det imidlertid kunne aksepteres at kjøperen, for eksempel bilforhandleren, av innbyttevaren kun benytter kundespeifikasjonen og spesifiserer salgs- og kjøpstransaksjonene særskilt (brutto) herder. Organisasjonsnummeret til leverandøren må da (selger av innbyttevaren) må i slike tilfeller fremkomme av kundespeifikasjonen dersom hvis leverandøren er bokføringspliktig.

Eksempel:

- En bilforhandler selger en ny varebil til en entreprenør for kr. 400 000. Som delbetaling tar

² Begrepet «skatt» omfatter både skatter og avgifter, jf. skatteforvaltningsloven § 1-2 bokstav a.

³ Herunder skattemelding for merverdiavgift etter skatteforvaltningsloven § 8-3, skattemelding for formues- og inntektsskatt etter skatteforvaltningsloven § 8-2 og selskapsmelding for selskap med deltakerfastsetting etter skatteforvaltningsloven § 8-9, jf. bokføringsloven § 3 og bokføringsforskriften § 2-1.

bilforhandleren innbytte i en eldre varebil verdt kr. 150 000, slik at entreprenøren kun skal betale et mellomlegg på kr. 250 000 (på kreditt). Bilforhandleren utsteder et felles salgsdokument for sitt salg av en ny varebil til entreprenøren og sitt kjøp av en eldre varebil fra den samme entreprenøren.

- Bilforhandleren må bokføre dette som to transaksjoner:
 1. Salg av en ny varebil. Kr. 400 000 bokføres kredit salgsinntekt og debet kundefordringer (skal fremgå på entreprenørens konto i kundespesifikasjonen).
 2. Kjøp av en eldre varebil. Kr. 150 000 bokføres debet varekjøp og kredit leverandørgjeld (skal fremgå på entreprenørens konto i leverandørspesifikasjonen). Eventuelt kan bilforhandleren velge å bokføre også innbyttekjøpet som et bruttobeløp til kredit mot kundefordringer (på entreprenørens konto i kundespesifikasjonen, med angivelse av entreprenørens organisasjonsnummer).

- Også entreprenøren må bokføre dette som to transaksjoner:
 1. Salg av en eldre varebil. Kr. 150 000 bokføres kredit salg av anleggsmidler og debet kundefordringer (skal fremgå på bilforhandlerens konto i kundespesifikasjonen).
 - 1.2. Kjøp av en ny varebil. Kr. 400 000 bokføres debet varebiler og kredit leverandørgjeld (skal fremgå på bilforhandlerens konto i leverandørspesifikasjonen).